

ikke var der, men de er af en ret underordnet Art, saa at de ikke kan rokke ved Hovedresultatet.

Forf. kommer naturligvis ogsaa ind paa Spørgsmaalet om »Skrællingerne«s Nationalitet. Han er mest tilbøjelig til at antage, at det er en Indianerstamme, der hovedsagelig er tale om, men mulig ogsaa Eskimoer (de, hvis Børn blev tagne af Opdagterne og af hvis Sprog der anføres fire Ord, som W. Thalbitzer har forsøgt at forklare som Eskimo Ord). I og for sig er der intet unaturligt i dette. Dette Spørgsmaal maa dog vel snarest stadigt siges at være aabent. I denne Forbindelse kommer Forf. noget ind paa Legen Lacrosse, der i den senere Tid har spillet en vis Rolle. Dette burde helst aldrig være blevet bragt ind i Diskussionen, da det sikkert intet som helst har at gøre med Forholdet mellem Nordboer og Eskimoer, ialfald ikke m. H. t. Tiden for Opdagelsesrejserne.

Der kunde fremdrages flere Enkeltheder i denne smukke Afhandling, f. Eks. Forklaringen af »Enføddingen« i Sagaen. Endelig kan bemærkes, at Forf. i Begyndelsen af det første Afsnit sammenligner Nordboerne som Søfarere med Fønicierne og i Beg. af det andet Afsnit omtales Sejladsen fra Grønland til »Vinland«; han paaviser, at Ruten fra Vesterbygden var den heldigste, netop den, der valgtes.

Prof. Steensbys Skrift kan paa det bedste anbefales alle dem, der interesserer sig for Spørgsmaalet. I Amerika er der stadig mange, der gør det. Nu rejstes derovre paa en Rigmands Bekostning en Statue af Torfin Karlsævne, udført af den islandske Billedhugger, Einar Jonsson. Derovre maa Spørgsmaalet være aktuelt, og derfor vil dette Skrift gøre sin Nytte og virke vejledende, formentlig ogsaa overbevisende.

Finnur Jonsson.

Ragnar Numelin: Orsakerna till folkvandringarna på lägre kulturstadier. En sociologisk Studie. Helsingfors 1918.

Man forbavsedes unægtelig ved i 1918 og endog paa et Tidspunkt af dette Aar, da man troede, at Finland endnu kæmpede med Kaos i sit eget Indre, at modtage fra Universitetet i Helsingfors et videnskabeligt Værk, omhandlende Aarsagerne til Folkevandringerne paa lavere Kulturstadier. Et lille Udslag havde den ualmindelige Situation dog givet sig med Hensyn til Bogen,

idet Forfatteren paa Titelbladet betegnes som Magister og Reserveløjtnant.

Det er ikke de historisk kendte Folkevandringer, som Forfatteren har behandlet. Han gaar til Naturfolkene eller til de mere primitive Kulturer for at udfinde, hvad det er for Kræfter, der sætter Folkestrømmene i Bevægelse, eller for at tale mere almindeligt, hvorfor Naturfolkene som Regel er saa ustabile og lidet bofaste i deres Tilknytning til Jordbunden.

At denne Ustabilitet, der medfører stadige Forskydninger mellem Stammerne og let gaar over til virkelige Vandringer, i væsentlig Grad er betinget af Erhvervskulturens Art hos Naturfolkene, ligesom at disse Forskydninger og Vandringer i første Linie bestemmes ved de geografiske Forhold, er Sandheder, som næppe bestrides af nogen virkelig Forsker.

Imidlertid er der nogle, og til dem hører den finske Forfatter, der mener, at Etnografi og Geografi ikke kan give udtømmende Forklaring paa Aarsagen til Vandringer og Omflytninger selv paa de ældste Stadier, men at et Mennesket iboende Instinkt eller en Slags Vandringsdrift fra Begyndelsen har været medbestemmende. Som de vigtigste almindeligt anerkendte Vandringsaarsager nævner Forfatteren selv Næringsbehovet, Selvopholdelsesdriften, geografiske Omstændigheder, krigerske Aarsager, Paatrængning af andre Folk, Handelsmotiver, sociale, politiske og religiøse Aarsager; men desuden betragter han det som sin Hovedopgave at fremdrage Betydningen af en særlig medfødt Vandringsdrift.

En saadan Opgave er selvfølgelig i sig selv meget vanskelig. Hvorledes skal man i det hele taget afgøre, om en iagttaget Folkebevægelse skyldes en saadan Drift eller en eller anden af de ovennævnte Aarsager eller maaske et indviklet Komplex af flere samvirkende Aarsager. — Det siger sig selv, at Videnskaber som Etnografi og Antropogeografi ved et Studium af Folkevandringerne i hvert Fald til en Begyndelse maatte have fæstet Hovedinteressen ved andre Aarsagsgrupper end den her særlig fremdragne; en Etnograf eller en Antropogeograf vilde i de fleste Tilfælde have begyndt med at studere enkelte konkrete Folkevandringer for at udfinde deres Aarsager, og han vilde da først faa Øje paa de rent materielle Aarsager, der ved alle Vandringer spiller deres Rolle.

Den videnskabelige Fremgangsmaade, der an-

vendes af Bogens Forfatter, er imidlertid ikke saa meget Etnografiens eller Antropogeografiens, som det derimod er Sociologiens Studiemetode, og nærmere bestemt er det den Retning indenfor Sociologien, hvis fornemste Repræsentant i Nutiden er den berømte finsk-engelske Videnskabsmand, Professor E. Westermarck.

Denne Metode ligger imidlertid saa meget udenfor de videnskabelige Omraader, som nærværende Anmelder har givet sig af med, at der ikke her skal forsøges nogen nøjere Bedømmelse af det foreliggende Arbejdes Fremgangsmaade og Resultater eller en nærmere Indgaaen paa Enkeltheder. Dog skal det udtales, at Forfatteren med en overordentlig Belæsthed har samlet et betydeligt Materiale til Belysning af et Emne, der har den aller største kulturelle og geografiske Interesse. Der er ikke Tvivl om, at det foreliggende Monografi med sin brede Basis, oversigtlige Fremstilling og store Literaturfortegnelse vil faa sin Betydning i Fremtiden ogsaa for Geografer og Etnografer.

H. P. Steensby.

Helge Nelson: Geografiska Studier över de svenska Städernas och stadlika Orternas Läge. Lund 1918.

Der arbejdes med stor Iver i vort østlige Nabolands geografisk-videnskabelige Verden. Hidtil har det fortrinsvis været i geomorfologiske og plantegeografiske Retninger, at man har set smukke Resultater af denne Virksomhed.

I de senere Aar har imidlertid ogsaa Antropogeograferne begyndt at røre stærkt paa sig. Og der skal her gøres opmærksom paa et antropo-

geografisk Arbejde over de svenske Købstæders og købstadagtige Bebyggelses Beliggenhed, der er skrevet af Professoren i Geografi ved vort Nabo-universitet i Lund, Helge Nelson. Arbejdet, der blev trykt i det Festskrift, som Lunds Universitet udgav ved sit 250-Aars Jubilæum 1918, foreligger dog ogsaa i Boghandelen.

Forfatteren redegør først for den Indflydelse, som geografiske Faktorer kan have for Opstaaelsen af Bybebyggelse. Det er jo kun faa Byer, der er groet op paa et rent naturbestemt, geografisk Grundlag. I de fleste Tilfælde er der ret komplicerede Aarsagsforhold, idet geografiske Faktorer væver sig sammen med historiske og endnu andre Aarsagsgrupper.

Efter en Oversigt over den svenske Stadsbebyggelses Historie, set fra geografisk Synspunkt, gaar Forfatteren over til en Undersøgelse af, hvorledes de svenske Stæders Beliggenhed er betinget af de geografiske Faktorer. Han deler i denne Anledning Sverige i omkring en halv Snes kultur-geografiske Provinser, hvis Forhold han undersøger hver for sig.

Man forstaar let, at et Land med Sveriges Udstrækning og vekslende Natur egner sig udmærket for en saadan Undersøgelse, men tillige at Emnet er saa stort og kræver saa indgaaende Detailstudier, at det ikke udtømmende kan behandles paa godt Hundrede Sider. Det er da heller ikke Forfatterens Mening. Han betragter selv Arbejdet nærmest som en Indledning og et Slags videnskabeligt Program for kommende Studier til en Stædernes Geografi. Imidlertid vil allerede det foreliggende Arbejde tjene som en god og nyttig orienterende Oversigt.

H. P. Steensby.

Ny Literatur.

(Indkommet til Det kongelige danske geografiske Selskab).

Evropa.

Les Réves d'hégémonie mondiale, par M. M. René Henry, E. A. Martel. Baron Hulot, Henri, Froidevaux, Jean Dybowski, 8°, 227 S. med Illustr. og Kort.

The United States and England in their Relations with Denmark during the War, 8°, 26 S. (Skænket af Kontorchef Møllerup-Thomsen).

Die Einheit Kärntens im Lichte der Namenskunde und Sprache, Univ.-Prof. Dr. Primus Lessiak, 1919, 8°, 15 S.

Danmarks Statistik 1918, Statistisk Departement.

Berichte eines Schweitzers über Kärnten, von Fred du Bois, 1919, 8°, 16 S.